

ontplooiing. In beschrijvingen van de mensheid, die de mensheid niet alleen maar als een geheel beschouwen, maar ook de afzonderlijke leden van de mensheid in het oog vat. Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen. Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen.

Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen. Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen.

Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen. Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen.

Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen. Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen.

Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen. Men heeft hierbij ook te denken aan de Avond- en de Dageraad, die de mensheid in het licht van de goddelijke heerlijkheid plaatsen.

te hooren, kan het oogenblik komen, dat de herder verplicht is zijn ambt in zulk een gemeente niet te leggen en naar een andere roeping uit te zien. Zoo heeft Calvijn steeds aangeraden aan de ambtsdragers in de Roomsche Kerk, die voor de Reformatie sympathie voelden, en dit schijnt ons ook voor de predikanten in de Hervormde Kerk de eenig juiste weg. Voor particuliere geloovigen staat de zaak anders, maar de ambtsdragers hebben een roeping te vervullen, eer ze breken met het instituut, waartoe ze behooren. Vooral te Benthuisen was hietoe te meer aanleiding, omdat na de poging van Ds. Ledeboer, die in 1834 de Kerk tot reformatie trachtte te brengen, de reformatie-acties hier niet werd doorgezet, zodat er dan ook geen Gereformeerde Kerk tot openbaring is gekomen. In hoeverre Ds. v. d. Pol metterdaad pogingen in het werk heeft gesteld om zijn kerkeraad en gemeente in dien zin te beïnvloeden, blijkt uit zijn brief niet en kunnen we dan ook niet geheel beoordeelen. Ons doel was dan ook niet zoozeer om critiek op zijn handelwijze uit te oefenen, als wel om, nu binnen korten tijd reeds het tweede geval zich voor deed, dat een predikant uit de Hervormde Kerk tot ons overkwam, op deze ambtelijke roeping te wijzen.

Dr. Kromsigt heeft in de *Gereformeerde Kerk* onze rectificatie in zake het standpunt, dat Dr. A. Kuiper in 1867 tegenover de kiescollege zou hebben ingenomen, in extenso aan zijn lezers medegedeeld, waarvoor we hem dankbaar zijn.

Ook erkent hij thans, dat Dr. Kuiper in deze periode nog *principiël* het kiescollege veroordeeld heeft en alleen op *practische* gronden de gemeente heeft aangeraden van het kiescollege gebruik te maken. Zelfs stemt hij toe, dat dit laatste *destijds* ook z. i. te recht is geschied.

Hiermede is ons bezwaar tegen de voorstelling, die Dr. Kromsigt had gegeven, uit den weg geruimd. De vraag was niet, hoe Dr. Kuiper in later tijd over het kiescollege heeft geoordeeld, maar of hij in 1867 vóór de invoering had geijverd, omdat hij, gelijk Dr. Kromsigt het uitdrukt, in de stembus zijn kracht zocht.

Wat Dr. Kromsigt thans opmerkt, dat Dr. Kuiper later ten deele op dit gevoelen is teruggekomen en in 1881 tegenover de coöptatie door den Kerkeraad het handhaven der kiescollege heeft aanbevolen, is juist, maar doet hier niet ter zake. Het debat liep niet over 1881, maar over 1867.

Intusschen willen we gaarne ook over deze wijziging van standpunt in 1881 nog eenig meer licht verspreiden, vooral omdat Dr. Kromsigt beweert, dat Dr. Kuiper in 1867 nog in zijn *gode, meer principieel* Gereformeerde periode was, maar later deze principieele lijn steeds meer verlaten heeft, om alleen de praktische lijn te volgen.

De zaak is al deze, dat in 1881 de ethischen, die dank zij het kiescollege bijna overal de macht in den Kerkeraad in handen hadden gekregen, nu plotseling het kiescollege wilden gaan afschaffen om elken invloed der gemeente op den Kerkeraad te breken. Dat geschiedde niet zoozeer uit principieele redenen, maar omdat de invloed der gereformeerden bij de verkiezingen steeds sterker bleek te worden en de ethischen hun machtspositie in den Kerkeraad daarvoor bedreigd zagen. Dr. Kuiper brandmerkte dit als een onzedelijk spel en droeg daarom zoo krachtig op de handhaving van het kiescollege aan. Ook toen waren er dus abnormale omstandigheden, evenals in 1867.

Toch was het niet alleen dit praktische belang, dat hij dit advies den doorslag gaf, maar Dr. Kuiper erkende tegelijk, dat *deper* studie van het *Gereformeerde Kerkrecht* hem tot de overtuiging had gebracht, dat hij vroeger wel wat te eenzijdig op de macht van den Kerkeraad bij de verkiezingen den nadruk had gelegd. Hij toonde daarom met uitvoerige citaten uit Calvin, Voetius, de Moor, Turretius enz. aan, hoe de beste schrijvers over het Gereformeerde Kerkrecht een medewerking der gemeente bij de verkiezing der ambtsdragers niet hadden afgekeurd, maar veel meer wenschelijk en noodzakelijk hadden gevonden. In zoverre achtte hij, dat de vroegere tegenstelling: kiescollege van de gemeente of coöptatie door den Kerkeraad, niet juist was. Door de keuze alleen tusschen die beide uitersten te stellen, had de Hervormde Synode een gezonde oplossing der kwestie onmogelijk gemaakt. Coöptatie door den Kerkeraad ontramp aan de gemeente haar wettigen invloed op de verkiezing, evenals het kiescollege de directieve macht van den Kerkeraad niet genoeg tot haar recht deed komen. De fout school dus in het reglementarische der Hervormde Kerk, dat dwong een keuze te doen tusschen twee elk op zich zelf vicieuze stelsels. Heide Dr. Kuiper nu in 1867 meer over naar coöptatie door den Kerkeraad, uit vrees voor de volkssoevereiniteit in de Kerk, in 1881 nam hij het voor het kiescollege op, omdat de Kerkeraad tegen het levensbeginsel der gemeente wilden ingaan en den invloed der Gereformeerden wilden breken.

Men eindigt merken we nog op, dat het minder juist is, wat Dr. Kromsigt zegt, dat in 1881 van eenige abnormaliteit bij het stelsel van kiescolleges niet zou gerept zijn. Wanneer Dr. Kromsigt zich de moeite gunt *De Heraut* van 1881 na te gaan, zal hij zien, dat integendeel in 1881 minstens even kras als in 1867 als grootste en ernstigste bezwaar tegen het kiescollege is uitgesproken, dat *alle tucht* in de Hervormde Kerk ontbrak en daarom door dit stelsel openbare ongelooften en goddeloosheid in levenswandel mede opgeroepen werden om over de verkiezing der ambtsdragers te beslissen. Intusschen, dit bezwaar gold niet alleen het stelsel van het kiescollege, gelijk Dr. Kuiper opmerkte, maar het stelsel van coöptatie

evengoed. In de Kerkeraaden waren dezelfde verkeerde elementen ingeslopen, en de coöptatie kon tegen dit euvel dus geen tegenwicht bieden.

Natuurlijk zou over deze kwestie nog veel meer te zeggen zijn, maar we meenen hiermede het debat te kunnen sluiten. Het was ons alleen te doen om een onjuiste voorstelling van de historische contemporaine te voorkomen. En wat nu de bewering van Dr. Kromsigt betreft, dat Dr. Kuiper in 1867, toen hij nog pas tot omkeer was gekomen en de eerste studie van dit vraagstuk nog moest gemaakt worden, nog de *gode, meer principieel* Gereformeerde richting was toegegaan en later daarvan steeds verder is afgeweken, zoo meenen we dat wel geen kenner van het Gereformeerde kerkrecht kan daarin met Dr. Kromsigt zal eens zijn. Dit is een subjectieve appreciatie van Dr. Kromsigt, die we veilig voor zijn rekening kunnen laten.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Ds. J. H. Houtzagers en in zeer hartelijke dank ontvangen: van de familie H. te Axel f 1.50; van den heer J. ten Have te Hilversum f 10; van Mevr. de Wed. A. M. M. te Rotterdam f 6; van den heer J. E. te Meppel f 1 aan postzegels. Hartelijk dank.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.

Teetafel.

Dr. P. D. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE, hoogleraar te Leiden. HET CHRISTELIJK LEVEN. I. Haarlem. De Erven F. Bohn, 1910.

IV.

Voor zoover dit, met het oog op de omstandigheid dat het nu slechts het eerste deel is van verscheen, reeds mogelijk is, wil ik in dit slot-artikel trachten aantewijzen in hoever HET CHRISTELIJK LEVEN voor ons gereformeerden aannemelijk is.

Als theologische Ethiek bestaat er, naar het mij voorkomt, tegen die aannemelijkheid drieërlei bedenking.

De eerste geldt het uitgangspunt der theologie. Het uitgangspunt der „objectieve openbaring“ of dat der „subjectieve ervaring“.

De gereformeerde theologie gaat uit van de „objectieve openbaring“, die God van zichzelf en van de wereld en den mensch in bevestiging tot Hem, ons, door de Schrift heeft gegeven en welke alsoo in die Schrift haar oorsprong heeft. Van deze theologie is, om een vak term te gebruiken, de Schrift het principium. Principium of beginsel in dien zin, dat uit haar, als een stroom uit zijn oorsprong, de kennis van God met noodwendigheid voortvloeit. Een kennis, die dan in het bewustzijn komt van hen aan wie door God het *leven* dat in Jezus Christus is, medegedeeld is en die, van de autoriteit der Schrift als Gods Woord overtuigd zijn.

Tegenover deze theologie der „objectieve openbaring“, nu, staat die „nieuwere“ of ook wel „christo-ethische theologie“, waaraan men gewoonlijk den naam van SCHLEIERMACHER verbindt, doch die zich na hem op allerlei wijzen heeft verbroedert. Dan, hoe ook gedifferentieerd, altijd is van deze „nieuwere theologie“ het vaste kenmerk, dat zij uitgaat niet van de Schrift, als de objectieve openbaring, maar van de „subjectieve ervaring“ van den geloovige of den mensch aan wie door God het *leven* dat in Jezus Christus is, medegedeeld is. Iets, het zij in het voorbijgaan opgemerkt, waardoor zij ook verschilt van wat men ten onzent „moderne theologie“ noemt en die niet-christelijk is door haar gemis van het Middelaarsgevoel.

Maar, hetzij dat deze „christo-ethische theologie“ zich specificeert, doordat in de geestesdispositie van haar beoefenaars het gevoel of het gemoedsleven, zoals bij SCHLEIERMACHER, hetzij het wilsleven, zoals bij VINET, sterker geaccentueerd is, altijd blijft zij ervarings-theologie. Blijft zij een poging, om uit wat de geloovige waarneemt in zijn christelijk-religieus bepaald bewustzijn, of naar de zijde van het gemoedsleven en alsoo mystiek, of naar de zijde van het wilsleven en alsoo ethisch, — van den mensch tot God, van het subject tot het object te komen.

Deze ervarings-theologie en dan bepaaldelijk zoals zij gedifferentieerd is bij VINET, is ook die van den auteur van HET CHRISTELIJK LEVEN. Het eerste komt reeds uit waar hij op p. IX van de Voorrede schrijft: „Het ik met de scholastische theologie gebonden en zie ik gaarne, de stof in godsdienst-historisch en psychologisch verband, de verklaring van het Christelijk leven vraag ik ten slotte alleen aan de ervaring des geloofs.“ Het tweede, de geestelijke verwantschap niet met SCHLEIERMACHER, maar met VINET komt uit in heel het boek.

De ethiek nu in deze theologie is voor ons Gereformeerden te bedenkelijk om aannemelijk te zijn, wijl zij, wat in onze voor de „objectieve openbaring“ uitgaande theologie, de ethiek wil zijn, niet kan wezen: een systematische uiteenzetting van wat het menschelijk wilsleven naar den, ons in de Schrift geopenbaardten wil van God behoort te zijn en, als christelijk wilsleven, zij het ook, — omdat een Christen eerst in zijn nierven van de zonde af komt, — nocht volkomen, maar toch bij toeneeming worden kan. De ethiek toch in de, van de „subjectieve ervaring“ uitgaande theologie, wil zijn wat reeds SCHLEIERMACHER als het wesen der Christelijke zieleer aanduidde: *Beziehungen* derjenigen Handlungen, welche aus der Herrschaft des christlichen bestimmten religiösen Selbstbewusstseins entstehen.“

Een ethiek, een levensleer die daarom dan ook, gelijk D. L. SAUSSAYE van de zijde zegt, „descriptief, niet praescriptief is.“ Dit alzo uit de ervaring het christelijk leven beschrijft, maar niet uit de Schrift reproduceert wat God voor de uitingen van dat leven gebiedt.

Een tweede bedenking tegen de aannemelijkheid voor ons gereformeerden van HET CHRISTELIJK LEVEN als theologische ethiek, geldt de norm of de maatstaf voor het christelijk-zedelijke die er in gesteld wordt.

Dit moge bevreemdend klinken, immers bij een zuiver descriptieve levensleer, zou die slechts beschrijven wat is, kan van een norm geen sprake zijn, maar niettegenstaande de geachte schrijver wil dat zijn ethiek enkel descriptief zal zijn, blijft zij dit niet.

Reeds daarom niet, wijl een ethiek, die als deze in haar derde en vierde deel, over het ontstaan en de ontwikkeling van het christelijk

leven handelt, al niet meer zuiver beschrijvend is, maar genetisch wordt. Maar ook daarom is deze ethiek niet enkel descriptief, wijl Prof. D. L. S. terecht inziet, dat ook het christelijk leven wegens de zonde, gelijk hij met „bekende aanhang“ zegt, „GABE und AUFGABE“ is en alsoo een ideaal, een norm, een maatstaf stelt, waaraan het behoort te beantwoorden.

Ik acht het dan ook een gelukkige inconsequentie met het: „descriptief, niet praescriptief“, wanneer ik lees p. 20. „Het empirisch materiaal is voor haar, t. w. de christelijke ethiek, het christelijk-zedelijke in de volheid zijner openbaringen, terwijl het begrip, waardeurend, stiftend bewustzijn, dat de norm erkent, hier in het christelijk geloof is gelegen.“

Toch acht ik dat laatste niet onbedenklijk. Zeker, al wat niet uit het „geloof“ geschiedt is sonde. Wie tegen zijn „geweten“ handelt sondigt. Maar KNOX herinnert de zoo terecht aan MARIA STUART: bij-geweten heeft ook *weten*. Het geloof, dat ook D. L. SAUSSAYE, p. 235, al negt hij er toe om het tot het wilsleven te beperken, erkent in verband te staan met verstand, gevoel en wil en dus met heel het eene en ondeelbare bewustzijn, het bewust geloof of het geloovig bewustzijn begrijpt, waardeert, stift naar een norm, ook op zedelijk gebied. Doch, terwijl naar gereformeerde ethiek, die subjectieve norm ondergeschikt moet worden aan Gods geopenbaarden wil in de Schrift, als de objectieve norm voor goed en slecht, moet dit naar deze ethiek niet. „Het Oude, noch het Nieuwe Testament“, zegt Prof. D. L. SAUSSAYE, is „uitwendig normatief“, p. 26. En, zoals blijkt uit wat hij daar over de kenbronnen van de christelijke moraal verder zegt, zijn, zij voor hem ook niet inwendig normatief. Is toch voor hem Gods openbaring niet, althans niet allereerst, mededeeling van kennis, maar van *leven*, de Bijbel is van die openbaring voor hem de oorkonde. De oorkonde voor zoover wij in den Bijbel vernemen de uiting der zovering van geloovigen, dat het hun uit God medegedeeld leven werkelijkheid is, p. 21. Iets wat wij dan echter niet alleen uit den Bijbel maar ook uit de historie, uit de oetlopping en ontwikkeling, van het christelijk leven, dat van den persoon van Jezus onafscheidelijk is“, vernemen, p. 28.

Wijl ik echter maar al te goed weet, dat het getuigen, ook het christelijk geweten, kan dwalen, en evenzeer dat het christelijk geloof of het geloof van „in Christen, hetwelk de norm erkent, valsche of ontoereikende normen kan erkennen, dunkt mij een theologische ethiek, die zonder meer „het christelijk geloof“ als norm van zedelijke beoordeeling stelt, wat haar aannemelijkheid betreft, niet onbedenklijk.

Dit brengt mij tot mijn derde en laatste bedenking tegen de aannemelijkheid van HET CHRISTELIJK LEVEN als theologische Ethiek voor ons gereformeerden.

Deze bedenking geldt de daarin gestelde verhouding der ethiek tot de dogmatiek.

Ik ben het goed eens met den Leidschen ethicus, wanneer hij beweert, dat „de scheiding van dogmatiek en ethiek onjuist is, al is haar afzonderlijke behandeling uit meer dan één oogpunt aan te bevelen“, p. 14. Maar, wanneer hij zegt: „als wij nu vragen welke der twee fundamenteel is, dan kunnen wij er niet aan twifelen, dat het de ethiek is“, p. 15, dan is mijn, niet minder apodictisch antwoord op die vraag, dat het de dogmatiek is.

Deze tegenstelling vindt haar grond in ons tweeledig begrip van openbaring.

Van openbaring als mededeeling van *leven* of openbaring als mededeeling van kennis.

In het begrip openbaring toch vinden de theologische dogmatiek en ethiek haar eenheid.

Voor mij is daarom, zoowel de eerste als de laatste reproductie uit het bewustzijn der kerk van wat zij, de kerk, weet uit Gods Woord. De dogmatiek, de reproductie van wat de kerk als zoodanig weet en tegenover de ketterij, die naar het geestig woord en Prof. SMOUCK HUKONJSE „overal de vroedmeesteresse van het dogma is geweest“, — bijldt als het rechtzinnig Geloof. De ethiek, de reproductie van wat de kerk als zoodanig weet en tegenover de, met dat Geloof strijdende levenspraktijk, bijldt als Gods geopenbaarde wil, zoowel voor de ethische gezindheid als voor het ethisch handelen is.

In dezen gedachtengang moet dan ook de theologische ethiek, als levensleer van een kerkelijke gemeenschap, een confessioneel stempel dragen, moet zij dogmatisch worden behandeld, aan de dogmatiek, als haar grondslag, haar leenstellingen vragen.

Hierheen nu gaat vlak in de gedachtengang van den schrijver van HET CHRISTELIJK LEVEN. Hij toch schrijft: „Leven gaat vóór waarheid; God openbaart geen waarheden, die dan daarenboven beleefd worden; Gods openbaring is mededeeling van leven, dat dan tot bewustzijn komt, vastgelegd wordt in stellingen: een dogma is de neerslag van *leven*. Zoo zal de dogmatiek ethische, niet de ethiek dogmatisch moeten behandeld worden.“ p. 15.

Als ik de meening van den schrijver met zijn ietwat zonderlinge, door mij gesousigneerde omschrijving van *dogma* tracht te ondervragen door het woord „neerslag“, dat drieërlei zin heeft, in dien van „bezinkel“ of „residu“ te verstaan, wordt zij mij róg niet bepaald duidelijk, doch zooveel begrijp ik van heel dezen passus op p. 15 toch wel, dat hier achter zit wat in den kring der nadere geestverwanten van den schrijver, in aansluiting met VINET, het „ethisch karakter der waarheid“ heet. Maar juist met het oog op het „logisch karakter der waarheid“, als overeenstemming van *denken* en *zijn*, knukt mij deze theologische ethiek, ook wegens haar verhouding tot de dogmatiek, wat haar aannemelijkheid betreft, niet onbedenklijk. Waarbij dan nog komt, dat zij wel levensleer wil zijn voor een bepaalde „geloofsgemeenschap“, voor een niet-roomsche, doch protestantische, p. 15, maar de schrijver daarbij niet denkt aan een „uiterlijk kerkverband“ doch aan „de Christelijke stroomingen“ in de protestantische wereld onzer dagen (p. 17).

Is alsoo de aannemelijkheid van HET CHRISTELIJK LEVEN, naar het mij voorkomt, als *theologische Ethiek*, voor ons gereformeerden aan te grote bedenkingen onderhevig, toch is het werk op zich zelf dat niet. Ik acht dan ook de lezing, mits men deze bedenkingen niet uit het oog verliest, voor „predikanten, studenten en bechaafde christenen“, p. VIII, ook onder ons, niet ongewenscht.

HET CHRISTELIJK LEVEN is, zoals ik reeds in mijn eerste artikel opmerkte, het eerste meer omvangrijke werk dat over christelijke moraal, van protestantsche zijde, na vele jaren, ten onzent versijnt.

De kennis der christelijke moraal zal er in het algemeen en inzonderheid wat betreft den engeren kring van de geestverwanten van den Schrijver, door worden verrijkt.

Tegen intellectuelisme en objectivisme kan dit, in het teken van voluntarisme en subjectivisme staande werk zijn nut doen. „Objectieve openbaring“ die kennis mededeelt kan toch

alleen worden verstaan bij „subjectieve ervaring“ van *leven* dat medegedeeld wordt.

Met belangstelling zie ik dan ook het tweede deel van HET CHRISTELIJK LEVEN, waarin Prof. D. L. SAUSSAYE „het leven in de kringen der gemeenschap“ zal behandelen, tegemoet.

Prof. DE LA SAUSSAYE, die zich in zijn Voorrede op p. X met zeker zelfgevoel individualist noemt.

Maar die, bekend ook met MARTENSEN's rake critiek op het eenzijdig individualisme van VINET, toch ook weer in anderen zin te veel individualist is om diens copie te worden. Om, bij de beschrijving van het leven in de kringen der gemeenschap, te vervallen in de eenzijdigheden van VINET, die trouwens met zijn: „La société n'est pas un être“ zoo terecht afwees het pantheistisch filosofieem onzer dagen, en tegenover de socialistische strooming in de hedendaagse ethika zoo terecht volhield wat een andere christelijke moralist VICTOR CATHREIN zoo juist formuleerde in zijn: *Träger der Sittlichkeit ist nur die Einzelpersönlichkeit*. G.

Officiële Berichten.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk te Zwolle, aangewezen tot saamroepende kerk, geeft kennis dat hij besloten heeft de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland D. V. naam te roepen op den 22 Augustus 1911 en verzoekt de punten voor het agendum in te zenden en de namen der afgevaardigden mede te deelen vóór den 15 Juli e.k.

De kerkeraad voornemens:

G. WIELINGA, h. l. præsides.

J. BOSCH DZ., scriba.

CENTRALE PASTORALE CONFERENTIE.

Geref. Predikanten-Vereeniging.

De centr. past. conferentie zal D. V. 20 April a.s. te Utrecht gehouden worden.

Door die vergadering zullen de statuten der Geref. Predikanten-Vereeniging, tot oprichting van 21 Sept. j. l. te Utrecht besloten werd, worden vastgesteld. Deze concept-statuten worden voor die vergadering tijdig toegesonden aan hen, die reeds als leden zijn toegetreden, en voorts zooveel mogelijk ter algemeene kennis gebracht.

Alle hoogleraren, predikanten, emeriti-predikanten onzer Geref. kerken, of tot deze kerken als ambtsdragers behorende, die ook door middel der te richten predikanten-vereeniging begeren mede te werken tot het welzijn van Christus' Kerk en de komst van het Koninkrijk Gods, nodigen we dringend uit, spoedig zich als leden aan te melden. Ook ouderlingen en diakenen, ambtsdragers in genoemde kerken, alsmede theol. studenten, in gemeenschap met deze kerken staande, worden uitgenoodigd toe te treden als begunstigers, met adviseerende stem.

Leden en begunstigers betalen eene contributie van f 1.— jaarlijks. Die nog geen leden en begunstigers zijn, nodigen we uit, zich als zoodanig zoo spoedig mogelijk, tegelijk met toezending hunner contributie, aan te melden bij Ds. F. Kramer, te Beverwijk.

Op de vergadering der Conferentie, welke 20 April e.k. staat gehouden te worden, zullen allen stemrecht hebben, die alsdan van hun toetreding hebben kennis gegeven.

Aan leden, die een of ander voor 't agendum wenschen in te zenden, wordt beleefd en dringend verzocht, dit te doen voor 18 Maart, bij den secretaris Ds. J. Vonk, te Maassluis.

Namens het voorloopig bestuur der op te richten predikanten-vereeniging,

J. VONK, Secretaris.

Maassluis, 13. Febr. 1911.

Vergadering van de classis Zwolle. 2 Febr. 1911 te Zwolle.

Moderatoren Ds. Wielinga, pr., Ds. van Nood, ass. Ds. Bosch, scr.

Opening.

Nazien der credentiebrieven. Alle kerken wettig vertegenwoordigd.

Notulen gelezen en goedgekeurd.

Een schrijven van een broeder van Zwartsluis wordt behandeld. Aan den betrokken kerkeraad wordt advies gegeven.

De instructie van Kampen: verzoek om doorzending naar de generale synode van haar voorstel: „dat den studenten in de theologie toegestaan wordt, weer evenals vroeger in de gemeente te mogen prediken“, komt in behandeling. Dit voorstel wordt door de classis overgenomen, nadat het geamendeerd is in dezer voege: mits: a. na afgelegd semi-candidaats-examen; b. met toestemming v. h. college van hoogleraren; c. dit prediken niet meer geschiedt dan tweemaal tusschen elke vacante; d. telken male door de synode over dit punt openbaar wordt beslist.

Voor het nazien der boeken van den quacstor, van Deput. art. 13 en de stukken van de vertrekkende predikanten van Nood en Kuijvenhoven worden broeders benoemd, die resp. later gunstig rapport uitbrengen.

Aangaande Zalk wordt besloten, dat de classis in het pensioen voor de helft toezegging doet.

Aangaande Ds. de Putter van Ambt Vollenhove A. wordt, na heropening van de behandeling der emeritaatsaanvraag, gehoord het schrijven van Prov. deput. ad ex. en het advies dezer broeders, op de classis tegenwoordig, besloten, dat de classis blijft bij haar genomen besluit van de vorige vergadering, n. l. dit gevraagde emeritaat te verlenen.

Kamperveen zal voorloopig een afwachting houding aannemen inzake de beroeping van een predikant.

Nog eenige missives worden gelezen en behandeld.

Staphorst vraagt en verkrijgt toestemming om met de censuur voort te gaan bij een broeder, wegens verachting van den kerkdienst.

Derzelde kerk vraagt steun uit de kas v. hulpbehoevende kerken.

Referaat van Dr. Hanis over naam, historie, bevoegdheid en loon van den consulent.

De vacaturebeurten worden geregeld. Eveneens consulentenschappen.

Rapport van den zendingsdeputaat.

Omvrage naar art. 41 D. K. O.

Roepende kerk voor de volgende vergadering: Steenwijk A en B.

Voorzitter alsdan Ds. Wisse.

Afheidswoord tot de vertr. pred. Ds. Kuivenhoven en Ds. v. Nood, welk door deze beantwoordt wordt.

Dr. Kuivenhoven dankt.

Namens de classis,

J. BOSCH, h. l. scriba.

Buitenland.

Italië. Terugroeping van den Nuntius uit Weenen. Het artikel van den Saksischen Prins Max.

De Nuntius van den paus bij het Oostenrijksche hof, Granito di Belmonte, is als zoodanig afgetreden. Het schijnt dat dit feit grote betekenis heeft. Immers er wordt beweerd, dat de paus het plan zou koesteren alle diplomatieke vertegenwoordigers bij de verschillende regeringen terug te roepen om de Roomsche Kerk in haren oorspronkelijken toestand te herstellen, waarbij de paus geen diplomatieke vertegenwoordigers bij de wereldlijke overheid noodig heeft. Wij zouden dat onzerzijds torjuichen. Wij houden het er voor, dat de kerk des Heeren er het best aan toe is, wanneer zij hare zelfstandigheid bewaart en de spreuk huldigt: een vrije kerk in een vrijen staat. Vooral nu de meeste regeringen zich zoo vijandig tegen de kerk openbaren, zou het een wijze maatregel zijn als het hoofd der Roomsche Kerk besloot zijne kerk niet meer officieel bij de verschillende regeringen te laten vertegenwoordigen, zoodat de band die Staat en Kerk aan elkander verbindt, werd losgemaakt. Hoeveel sterker zou bijv. de Roomsche Kerk in Frankrijk thans staan, wanneer het concordaat nooit had bestaan. Daardoor werd de Kerk in een staat van afhankelijkheid gebracht, die haar thans in sommige deelen van dit rijk verlegen doet staan, niet wetende vanwaar de middelen te verkrijgen, om zich te kunnen handhaven.

In alle bladen is gehandeld over een artikel door Prins Max van Saksen geschreven, getiteld: *Pensées sur la question de l'union des Eglises* (gedachten over het vraagstuk van de vereeniging der Kerken). De paus heeft daardoor aanleiding gekregen tot het schrijven van een brief aan de apostolische delegaten in Konstantinopel, Griekenland, Egypte, Mesopotamie, Perzie, Syrie en Oost-Indië. Daarin spreekt Pius X zich uit over de dogmatiek-exegetische studie van den Prins, die hoogleraar te Freiburg is, en dit oordeel is vernietigend. Het opstel is zoo vol van de grofste dwalingen, dat men er niet gemakkelijk meer op een paar bladzijden verdoen kan. De stelling dat het dogma van den uitgang des Heiligen Geestes ook van den Zoon, van het vagevuur, van de onbevleete ontvangenis, aan de eerste kerkvaders onbekend is geweest, is ongerechtvaardigd, valsche en onverstandig. Reeds Paus Innocentius X veroordeelde de jammerlijke dwaling, dat de heilige Paulus moet beschouwd worden als een broeder die dezelfde waarde heeft als de heilige Petrus. Men begaat een misdaad wanneer men het valsche denkbeeld koert, dat het te betwijfelen is of de paus van Rome stond boven de Oosterse patriarchen en bisschoppen. Daarvoor kan men niet één enkel steekhoudend argument aanvoeren. In hetzelfde artikel vindt men dwalingen over de leer van het allerheiligst Sacrament der eucharistie, want de Grieksche Kerk heeft de macht niet, een nieuw element in de substantie der sacramenten te brengen. Alle lezers van de prinselijke studie moeten groote schade aan hunne ziel lijden, en zij zelf hebben ons ten eerste verbaasd, hoe de Katholieke leer zoo onomwonden in haar ware natuur kon misleidend worden, en hoe talloze historische bijzonderheden inzake de groote reuchheid in de Kerk stroomweg, in tegenspraak met de waarheid konden aangehaald worden. Geheel in tegenspraak met de waarheid zijn de vercerenswaardige pausen Nikolaas I en Leo IX van hoogmoed, enrecht en wreedsheid beschuldigd. Alle regelen der geschiedvorschoning worden met de voeten getreden, wanneer die heilige oorlogen, kruistochten, heeten, als „roofochten“ gebrandmerkt worden. Niet minder groot is de verontwaardiging over de beschouwing, dat de Grieksche te Florence door bedriegerijen om den tuin geleid zijn. Ja, zoover gaat de twijfelacht van den schrijver, dat hij alle concilien die na de scheiding saamkwamen, dat wil zeggen alle die vanaf de achtste eeuw tot het Vaticaanse in 1870, waar de onfeilbaarheid in werd vastgesteld, het karakter van oecumenische ontteert.

Al deze meeningen zijn valsche en vermetel en in strijd met de katholieke leer; zij moeten ver van de volken gehouden worden als hoogst gevaarlijk en schadelijk, zelfs wanneer zij door een engel uit den hemel verkondigd mochten worden. *Sine consideratione*, d. i. zonder te letten op het hoog gewicht der zaak en lichtvaardig, heeft onze geleefde Zoon, al staat hij ook goed in het geloof, dit schrijven gesteld. Maar wij verheugen ons er in, te kunnen verkeren, dat hij zich met zijn geheele hart met de leer die in dezen brief neergelegd is, vereenigd heeft, en zich bereid verklaart deze tot zijn levensind te leeren, en te verwerpen en te veroordeelen alles wat de Heilige Stoel verwerpt en veroordeelt.

Het verwondt ons dat de Saksische Prins, na zich op een manier uitgelaten te hebben, die de Roomsche Kerk niet dulden kan, alles weer herroepen heeft. Of zoo hij in de meening verkeerd hebben, dat de Hiearchie zijn artikel zou hebben verdragen? Wij meenen dat een man van karakter alleen schrijven kan als hij deed, om daarna de Kerk van Rome te verlaten. Daarom blijft er iets raadselachtigs in het schrijven van zijn artikel en in het daarna haastig herroepen van het geschrevene.

Gemeenid Nieuws.

In Engeland en Wales werden in 1910 5416 minder misdaden bedreven dan het jaar te voren. Schotland maakte het nog beter, want het getal misdaden verminderde daar met 8,413; terwijl ook in Ierland (eene vermindering in dit opzicht van 1,365 is te constateren. Men schrijft deze vermindering toe aan het feit, dat sedert April 1909 de prijs der alcoholische dranken verhoogd is.

Volgens de nieuwesschoolwet in Italië wordt er in de overheidscholen geen godsdienstonderwijs meer gegeven. Er werd de bepaling gemaakt, dat in de schoollouken godsdienstonderwijs zou gegeven worden aan die kinderen, wier ouders te kennen gaven dat zij dat verlangden. En wat is nu de uitkomst? Slechts in negentien steden werd, of door alle of ouders, door velen of door weinigen, dit onderwijs begeerd.

In 481 steden was er geen enkele vader die verlangde, dat zijn kinderen op de staatschool Godsdienslonderwijs zouden ontvangen. Aan de andere zijde doet het weldadig aan, dat onder die negentien steden de grootste steden van Italië, als Napels, Venetië, Milaan, Turijn, gevonden worden.

WINKEL.

Voortvinderen.

Niet alleen in den Bijbel maar ook in andere geschriften uit vroeger dagen, wordt van den eenhoorn gesproken. Het dier wordt dan voorgesteld, als hebbende den vorm van een paard, met een grooten rechten hoorn tusschen de oogen, die zeer spits toeloopt. Zoo komt de eenhoorn o. a. voor bij het wapen van Engeland.

Tot dusver is niet beslist uitgemaakt, of er werkelijk een dier bestaat of bestaan heeft, dat eenhoorn kan heten. Meestal neemt men aan, dat het dier er nooit geweest is. Sommigen gelooven, dat er de neushoorn of rhinoceros mee wordt bedoeld. Anderen, dat men dieren die één hoorn verloren hadden, bij vergissing beschouwd heeft, alsof ze oorspronkelijk geen tweeën hadden bezeten. Met zekerheid echter is, althans in later tijd, nooit het bestaan van den eenhoorn gebleken.

Dezelfde vraag:
In 1 Kon. 20 : 10 wordt beschreven welk antwoord koning Benhadad gaf aan Achab. Wat wilde hij daarmee zeggen?

De bedoelde tekst luidt: En Benhadad zond tot hem, en zeide: De goden doen mij 500, en doen zoo daartoe, indien het stof van Samaria genoeg zal zijn tot handvolven voor al het volk, dat mijne voetstappen volgt!

Koning Benhadad van Syrië en zijn bondgenooten belegerden Samaria, de hoofdstad van het rijk der 10 stammen, over hetwelk toen koning Achab regeerde. Nu lezen wij, hoe Benhadad eerst van den koning van Israël diens silver en goud, vrouwen en kinderen eischte, die Achab niet durfde weigeren. Daarop verlangde Benhadad echter, dat men ook zijn krijgsliden zou toelaten in Samaria alles weg te nemen wat hun maar lustte. Dit nu ging Achab te ver, en ook heel zijn volk kwam er tegen op.

Nu liet hij aan Benhadad in zeer onderdanige woorden weten, dat aan zijn tweeden eisch onmogelijk kon voldaan worden. Hierover werd Benhadad, die op zijn groote macht en die zijner bondgenooten vertrouwde, geweldig vertoerd, en hij antwoordde, dat hij zich toch zou meester maken van Samaria, en zoo veel volk met zich had, dat er zelfs geen stof genoeg in de stad was om ook maar de handen te vullen van al zijn krijgsliden. De goden mochten hem straffen, als hij zijn woord niet waar maakte.

Koning Achab gaf hierop een zeer verstandig antwoord, en het liep dan ook ten slotte geheel anders, dan de trotse koning van Syrië gedacht had.

Een vraag van S. te G. luidt:
In de geschiedenis lees ik, dat de Joden, na de verwoesting van Jeruzalem, in het jaar 70 na Christus, uit het land zijn verdreven. Maar van wie stammen dan de tegenwoordige bewoners van het land Kanaän af?

Wij dient opgemerkt, dat in het Joodsche land, reeds tijdens de Heere Jezus op aarde was, vele niet-Joden woonden. Dat bewijst reeds de naam „Galilea der heidenen“ of der volken. Zelfs woonden midden in het land half-heidenen volk der Samaritanen.

Toen de Joden verdreven waren, lag het land ten deele woest. Later woonde er een geringe, deels Christelijke bevolking. Weer later, nadat de Arabieren het land hadden ingenomen, werd het door dezen bezet, en kreeg het Arabische, Mohammedaansche, bewoners. Dezen bleven het land bewonen tot nu toe. Wel werden de Turken er later meester van, doch slechts weinigen van hen bleven in Kanaän.

Voorts is heel Palestina zeer schraal bevolkt. Ons land telt, zoo als ge weet, ± 5 1/2 miljoen inwoners. Daarnaar gerekend, zou het Joodsche land, dat wat kleiner is, er ± 4 1/2 miljoen kunnen hebben. Doch er zijn nog lang geen miljoen; maar 700,000. Van dezen nu zijn ruim 500,000 Arabieren; dan heeft men er een kleine 100,000 Syriërs, die nog afstammen van de oude bewoners, en eindelijk 100,000 Joden. 't Getal der laatste groeit sterk aan. 't Is in een kleine 20 jaar van 40,000 tot 100,000 geworden, waarvan meer dan de helft te Jeruzalem woont; ook hebben zij groote nederzettingen voor landbouw enz.

De Arabieren wonen voor een deel in de steden. Anderen bebouwen het land, dat zijn de Fellah's. Ook zijn er zwerfende Arabieren of Bedoeïnen, die nog gelijk de aartsvaders in tenten wonen, en met hun kudden rondtrekken. Zij zijn dikwijls gevaarlijk voor reizigers. Europeanen uit het Westen, die in het Oosten „Franken“ heeten, zijn er in het Heilige Land niet veel.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde gezinsheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Warns (2e maal), J. Voerman, te Westerland. — Charlois, D. Hogenbik, te Nederhorst den Berg. — Blokkij, W. van 't Sant, cand. te Sierikwerp. — Borum, M. M. Horjus, te Soest.

AANGENOMEN: Woudend, G. P. Oberman, te Arnhem, werkzaam in Rijn-Pruisen. — Purmerend, J. Petersen, te Winsen (Fr.). — Moordrecht, J. L. Jaspers, te Leidschendam.

BEZANT: Middelbarnis, R. de Jager, te Baarnbrugge. — Lopik en Jaarsveld, D. B. Hagenbeek, te Ouderkerk a/d. Ysel.

Leidschendam. Naar met zekerheid wordt gemeld, zal onze gemeente, vroeger bij Voorburg inwonende en sedert Januari 1909 zelfstandig opgetreden, eerstdaags overgaan, dank zij de tegevoerkomende houding der classe den Haag, tot het beroepen van een eigen Dienaar des Woords.

Amsterdam. Da. H. A. van Andel, van Baarn, heeft het beroep voor den missionair dienat te Solo aangenomen.

De heer K. Dijk, theol. doct., te Wolvega, verzoekt den Kerk een eventueel beroep niet op hem uit te brengen, daar hij ook nu zijne studies voort zet.

Het adres van den scriba van den kerkeraad van Enkhuizen is: S. Bais, Oudegracht.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Dirksland, W. Bieshaar, te Zetten. — Sprang, P. de Looze, te Waarder. — Cleve (Duitschland) (toez.), J. C. V. v. Bommel, te Beverwijk. — Neerlandbroek, N. Warmolts, te Hazerswoude.

AANGENOMEN: Midwolde (Oldambt), H. G. Th. Ravesteijn, te Hoogvliet. — Gendringen (toez.), J. v. Dorp, te Rijkheim. — Ter-Apel, G. de Leeuw, te Barchem. — Noord-Schermer, J. Heep, te Assendelft. — Schiermonnikoog, C. G. M. Quack, cand. te Arnhem.

BEZANT: Oudemirdum c. a. (toez.), N. v. d. Snoek, te Ooster-Nijkerk (Fr.). — Zierikzee, H. J. Nouthuis, em. pred. te 's Gravenhage. — Polsbroek en Vliet, A. J. W. v. Ingen, te Klundert. — Arnhem, N. C. Bakker, te Kesteren.

Advertentien.

Heden overleed na een kortstondig, doch geduldig lijden, onze geachte Neef en Vriend, de Heer
G. ANDEWEG Ds.,
in den ouderdom van 73 jaar.
De Executeurs-Testamentair:
G. ANDEWEG Jzn.
J. BOUWMAN.
Numansdorp, 16 Febr. 1911.

(Herplaatting wegens foutieve opgave door tusschenpersonen.)

Heden overleed in de volle verzekeerdheid des geloofs, na een geduldig gedragen lijden, onze geliefde Echtgenoot en Oom, de Heer
GERRIT SIMON BAKHUIZEN,
in den ouderdom van 71 jaar en 5 maanden.
F. BAKHUIZEN—
VAN OOSTVEEN—
S. W. BAKHUIZEN.
Amsterdam, 23 Februari 1911.
Amstelveensche weg 130.
Geen bloemen.

De tervoorstelling zal plaats hebben
Maandag 27 Februari te 2 uur, op de begraafplaats „Zorgvliet“, Amsteldijk.

Heden overleed in de volle verzekeerdheid des geloofs onze geliefde broeder mede-opziener, de Heer
GERRIT SIMON BAKHUYZEN,
in den ouderdom van ruim 71 jaar.
Sedert de vrijmaking der Kerk heeft hij deze met veel toewijding en liefde in getrouwheid als ouderling mogen dienen.
Namens den Raad der
Gereformeerde Kerk van Overtoom,
Dr. A. VAN DIJKEN, Praesid.
J. J. ARENDS, Scriba.
Overtoom (Amsterdam), 23 Februari 1911.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Te koop gevraagd

voor achterstaande prijzen:
TUINMAN, Job f 4.00
HELLENBROEK, Hooglied 3.50
Jemia 4.00
NOORDBEEK, Jeremia 4.00
GREENHILL, Ezechiel 10.00
TOE LAER, Lukas 5.00
ELSNERUS, Romeinen 8.00
BIERMON, 1 en 2 Corinthen 6.00
DINANT, Efeze 10.00
DURHAM, Openb. 5.00
Aanb. letter B., bureau van De Heraut.

DÄCHSEL'S Bijbelverklaring
over het O. Test. Vier sware deelen waar vroeger f 30.— voor is betaald, leveren wij nu franco thuis in vier prachtige halfeeren stempelbanden, (splinter-nieuw) voor slechts f 15.— Zond postwiel a. u. b. aan H. VERHOOG, Halfweg.

GRATIS EN FRANCO!!

zenden wij aan ieder, die zulks verlangt, het afdoende bewijs, dat onze Rheumatische Remedie een radicaal geneesmiddel is voor Rheumatiek en licht. Prijs per flesje franco 60 cts. bij vooruitbetaling bij K. S. DE BOER, Hoofd-Depoth. te Sneek.

WAT KLINKT DAAR

een wonderschoone melodie, wat klinken daar heerlijke tonen in uw huis als zij stukken speelt uit de groote speciaal bewerkte Muziek-Albums voor het Huisorgel of Harmonium:
Deel I voor slechts f 0.90 bevat: Schwanenlied. — Das Bild der Rose. — Fleurs d'Orange, enzovoort, 14 uitgebreide Nummers.
Deel II voor slechts f 0.90 bevat: Bruidslid uit Lohengrin. — Jezus, de goede Herder. — Hochzeitsmarsch. — Dem Holland. — Engelgroet, enzovoort, 24 Nummers.

Eik deel apart kost slechts 90 Cents; beide in eens gekocht slechts f 1.75 samen. Deze prachtige Muziek is het nieuwe van den zalm. Draai niet met bestellen! Verkrijgbaar bij D. BOLLE, BATAAF VAN Gorkoopen Boeken, Hang 98, Rotterdam; verzending franco na ontvangst van Postad f 0.90 of ad f 1.75, waarop het verlangde te vermelden.

INDIE.

Ondergeteekende verzoekt vriendelijk doch dringend, wanneer iemand van Gereformeerde huize naar Indie vertrekt, opgave te mogen ontvangen, al is het per briefkaart, van naam en stoomschip.

D. J. B. WIJERS.
Kuitang (Wetevreden).

ZELDZAME GELEGENHEID.

De overname van den alléén verkoop stelt mij in staat voor slechts f 2.75 een elegant extra vlak Amerik. 14 karaats Double Zwitsers ZAKHORLOGE aan te bieden. Dezelve bezit een accuraat 36 uur loopend Ankerwerk, merk „Speciosa“, en is langa electrischen weg met echt goud overtrokken. Garantie voor accuraat loop 4 jaar; een st. f 2.75, 2 st. f 5.10. Bij ieder botlogie wordt een fijn vergulde ketting gratis bijgevoegd. G. en risico daar ruilen geoorloofd is, event. geld retour, verzending onder rembours.

H. SPINGARN, Krakau, Ooster No. 275.

SIMOONS & Co.

Commissionairs in Effecten

DAMRAK 11 :: AMSTERDAM.
Aan- en Verkoop van Effecten.
Verzilveren van Coupons.
Geven en nemen Geld op prolongatie.

VERSCHEENEN bij den Uitgever H. H. FONGERS te Uithuizen:
32 gemakkelijke fugetten als Psalm-voorspellen voor Orgel met of zonder -:- pedaal, harmonium of piano, -:- door JOH. GERRITSEN, Organist aan de Ned. Herv. Kerk te Uithuizen. Prijs f 0.85.

Heden verscheen de vijfde druk van:

VERKLARING

van het

KORT BEGRIP

der Christelijke Religie
voor onze Catechisanten,
door G. ELZENGA.

Prijs f 1.— In stempelb. f 1.40.

Onmisbaar voor elken Catechisant en vooral voor hen, die zich voorbereiden om belijdenis des geloofs af te leggen.

KAMPEN J. H. BOS.

PRACHTUITGAVE

Thomas à Kempis.

De Navolging van Christus, met vele platen voor slechts f 1.40. In Prachtband f 1.90.

VOLKSUITGAVE

Thomas à Kempis.

De Navolging van Christus, voor slechts f 0.50. In stempelband f 0.75. Verkrijgbaar bij D. BOLLE, BATAAF VAN Gorkoopen Boeken, Hang 98 Rotterdam, en verder alom franco na ontvangst van Postwissel waarop melden: Thomas à Kempis.

„Als de Lente komt“

voor één rangstem met begeleiding van harmonium of piano. Muziek van F. PIJLMAN. Gratis-muziekbijlage van het Maart-nummer van „DE HARP“.

Christelijk Musiektijdschrift.
Prijs 75 cents per jaar. —
Kantoor: Houtmarkt 109, Amsterdam.

Christel. Vereeniging van Nederlanders te Londen.

Bovengenoemde vereeniging vergadert elken Dinsdagavond te 8 uur in 't gebouw van het Deutsche Christel. „Kellerheim“, 48 Charlotte Street, Fitzroy Square W.

Verdere inlichtingen verstrekt gaarne de Secretaris J. BOER, 50 Burnfoot Avenue Munster Rd. London S. W.

Koninklijke Hollandsche Lloyd.

Geregelde Stoomvaartdienst tusschen

Nederland, Brazilië,

Uruguay en Argentinië.

van Amsterdam	Duinkerken	Leixoes	Rio de Janeiro
1 Maart	4 Maart	9 Maart	30 Maart
van Santos	Montevideo		te Buenos-Ayres
1 April	6 April		7 April
van Amsterdam	Dover	Boulogne s/M.	Coruna Vigo
15 Maart	16 Maart	16 Maart	18 Maart 19 Maart
van Lissabon	Rio de Janeiro	Santos	Montevideo te Buenos-Ayres
20 Maart	3 April	4 April	7 April

Voor inlichtingen aangaande passage en vrachten wende men zich tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, Prins Hendrikdijk 131, (Telegramadres „Reallloyd“) te Amsterdam, of tot de Agenten, de Heeren D. Burger & Zoon te Rotterdam.

Kantoor: DUNNE BIERKADE. 31

— Filialen te ROTTERDAM en ZUTPHEN. —

Belast zich met de plaatsing van Advertentien in alle BINNEN- en BUITENLANDSCHE BLADEN en staat daarbij haar CHÉNTEN, indien verlangd, met de meest uitgebreide voorlichting ten dienste. Hooge kortingen op de particuliere prijzen.

Dunne Bierkade No. 31, 's-Gravenhage.

Telefoon Intercommunale 923.

Opgericht in 1896.

LEVENSVERZEKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND -- VERZEKERING

INBRAAK DEN HAAG (vroeger Zutphen) Directie HENNY KAPITAAL f 4.000.000.000
RESERVEFONDS ruim f 1.420.000.000

WERKZAME AGENTEN GEVRAAGD.

Wed. P. VAN ELJK & ZONEN

Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Damrak 60.

Bijkantoren: AMSTERDAM, Dam 13-15-17.

HILVERSUM, Langestraat 65.

HAARLEM, Kruisweg 69.

ROTTERDAM, Zuidblaak 62, bij het Postkantoor.

DORDRECHT, Wijnstraat, hoek Wijbrugsteeg.

Belasten zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS.
Nemen en geven GELDEN op PROLONGATIE.
Sluiten BELEENINGEN.
Ontvangen GELDEN & DEPOSITO tegen dagelijks vast te stellen rentekoers.
Wisselen VREEMDE BANKNOTEN en MUNTSPECIEN.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland.

Gevestigd te GRONINGEN.

Telefoon Intercommunale No. 874.

Maatschappelijk Kapitaal f 1.000.000.

Uitstaand bedrag aan Hypotheken op 31 December 1910, f 2.547.180.—

aan Pandbrieven f 2.526.750.—

Commissarissen: PROF. MR. D. P. D. FABUS, A. W. SCHIPPERS, JHR. H. A. WITTEWAAL VAN STOUTWEGEN, MR. P. DIELEMAN, S. SITSMA.

Raad van Toezicht: JOH. TERPSTRA, MR. H. VAN DER VEGTE, M. UBBENS.

Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven,

koers 98 1/2 %, in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te Amsterdam de heeren: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21, te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

De Herant

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Bureaux: WARHOESTRAAT 96, Amsterdam.

ADVERTENTIE-PRIJS

van 1-6 regels f 1.20,
ledere regel meer f 0.20.

CONTRACTEN

Bij contract voor het verbruik binnen één jaar van minstens:
500 regels 16 cents per regel,
1000 " 14 " " "
2000 " 12 " " "

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

van den heer B. te B. f 3.50; door den heer J. Oostenga te Gaastmeer f 17; door den heer Jac. H. Maan uit Maarsse f 55; uit Vreeland (ze st.) f 4.50 samen f 59.50; door den heer H. J. Doorn uit Maarsse f 166.50; uit Schip-luiden f 39, samen f 205.50.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Koudekerke f 12.35; te Gasselte-Nijveen f 10.07 1/2; te Haulerwijk f 2.42 1/2; te Roden f 6.05; te Vries f 3; te Assen f 28.06; te Zuidlaren f 5.27; te Norg f 0.70; te Smilde A f 6; te ditto B f 1.88; te Borge f 6.22 1/2; te Een f 0.85; te Appelscha f 6.80; te Ter Aar f 2.25 1/2; te Aarlanderveen f 3.21 1/2; te Nieuwveen f 2.30; te Noordes f 0.75; te O. en N. Wetering f 10.18; te Oudshoorn f 8.75; te Waarder f 5.72 1/2; te Zevenhoven f 1.70 1/2; te Zwammerdam f 3.94; te Woubrugge f 2.43; te Alkmaar f 16.07; te Anna Paulowna f 2.20; te Broek op L. dijk f 29.23; te Dirksdijk f 13.60; te H. Hugowaard f 3.56; te Kolhorn f 1.35; te Krabbendam f 5.30; te Oostereind f 9.09 1/2; te Schermerhorn f 1.46; te Noord-scharwoude f 5.47; te St. Pancras f 4.57 1/2; te Huism f 12.50; te Barchem f 1.94 1/2; te Arnhem f 39.11; te Voorburg (2 coll.) f 31; te Bolsward A f 6.78 1/2; te ditto B f 10.78; te Cudaard f 5; te Exmorra f 3; te Gaast f 7.97; te Makkum f 7.66; te Oostereind f 6.10; te Piazam f 5.27; te Pingjum f 4; te Schettens f 5.30; te Schraard f 4.40; te Tjerkwerd f 0.90; te Witmarsum f 4.05; te Wommels f 17.06; te Wous f 3.80.

Voor de Medische faculteit:

(Contributiën): door Da. J. H. Jonker te Nunspeet f 1.

Aan Schenkingen:

door den heer G. F. Hummelen te Assen van R. f 1.

Voor een Nieuw Gebouw:

van Dr. R. K. te A. f 50.

H. W. v. MARLE Jr.

Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

Boek- en Courantdruckerij:
de ROZIER, KROON & BAKKER
Amsterdam.

Dit blad wordt
Bijdragen van
dit blad betreft.
aan de ADNIS.
Insendingen, di
kunnen voor het

Dan

Buiten tegen
Israel op de V
se bij Jesaja, J
geopend worde
plaats voor tv
gesichten zijn
u vier, vijf t
aanschouwen, l
schikt, waarin
komen staat, in
en zoo eerst sc
einde, om eer
te doen zien v
hierdoor valt
van den Messia
met de histor
niet van af t
dan ook niet, l
oogopslag bevr
ook na de k
verdere ontwl
aan Israel ver
verwacht hebbe
den Messias al
geestelijk rijk
gang van he
volinding heb
zienlijke, plaat
is dit juist nie
insicht in de t
de bijzondere
de apostel Paul
hetzelfde spoor
hetzelfde vers
belofte aan zij
zullen op troec
stammen Israe
terug, gelijk l
dat de tijd e
zelfde nu verw
zal in Hem, die
Gezegende die l
En niet alleen
van Israel nie
evenmin trekt
borgen zielest
steeds op den
en naar licha
geest, waarin
oogenblik van
maal tot zijn j
dien hij nieuw
zijns Vaders.
en zoo ook l
dringen van l
geestelijke zij
lange. Zoo n
Jezus vragen,
seven mannen
zal zijn, en op
dat de gesallig
ten huwelijc
engelen Gods
terugdringen v
gaat ook dit
eigen uitspraak
het lichaam zo
is, dat ons g
gelaten wordt
het zielelijke l
aanzien van
tina vertoont i
Het doet u d
de vloek zij
Vandaar dat
heeten kan; „
is een land c
heb, en het w
landen“. Een
niet de opini
maar als een
komt.

Deze bindi
volinding aa
erve, mag on
zies, dat ook
wereld tot on
oas doordring
mysterien en
en ten deele
verwachtingen
religie's, alle
volstrekt alles
ontmoeten we
die nu eens a
bijzonderheid
Israel ten de
oog hierop i
het gezag de
steeds meer